

Vem skulle du vara om krisen kommer ?

Socialpolitiks recensenter blir besvikna av föreställningen *Kvinnor och barn i mörkret*. Även om ämnesvalen är i högsta grad angelägna, berör de inte på djupet, när två olika berättelser spelas upp efter varandra.

När dörren in till föreställningen *Kvinnor och barn i mörkret* öppnas tar vi ett kliv rakt in i ett kyligt mörker, längst ner i lokalen anar man nån slags åskådarplats. Vi trevar oss fram genom våt tung sand och när vi slår oss ner på trälådor på rad i en hästsko-formation känns det som vi sitter i en jättestor sandlåda.

Men det är ingen lek som pågår, vi befinner oss mitt i en krigszon.

Vi får följa tre kvinnor i mörker, en ständig väntan på ljus, vars verklighet och vardag fullständigt omkullkastats.

Vem är man när katastrofen plötsligt slår ner mitt i livet, mitt i steget och man bara har sig själv att riktigt lita till. Vem blir man när det visar sig att ens värsta mardröm bara fortsätter och fortsätter. Vad gör det med en människa att inte kunna fly varken yttre eller inre krig och hot.

Hur lever man vidare i kaos och ständiga larm, när missiler när som helst kan komma farandes över hus och hem, på öppen gata och över en lekpark. Vad händer med oss när allt blir osäkert och bristfälligt. Plötsligt blir det mest triviala en utmaning, som att laga en varm måltid, en kopp kaffe, ta ett bad, tvätta håret, sova ostört, ringa ett samtal. Allt som varit en självklar vardag kan tas ifrån en på ett ögonblick och sällan är man förberedd.

Hur upprätthåller man nån slags värdighet, medmänsklighet när rädsla och misstro tar över och det inte längre är självklart

vem man kan lita på eller vem som vill en väl eller inte. Och vad gör det med en människa när vi inte längre hörsammar varandras rop på hjälp...

Hur förhåller man sig till att det är brist på allt. Brist på el, vatten, värme, ljus, läkemedel, information; och vem ringer man när man är i akut nöd och anslutningar inte funkar, när nätet ligger nere och ingen beredskap finns på plats mer än på pappret. Bristen på det nödvändiga blir en del av det vardagliga samtalet.

En drabbande insikt blir vikten av att äga en radio, att frysen inte är den smartaste förvaringen av livsnödvändiga förnödenheter och att den finaste gåvan i kyla och mörker är ett stearinljus.

När pausen kommer är den efterlängtd, jag har glömt att äta idag, jag är hungrig, törstig och jag fryser.

Lokalen ligger i mörker, det enda som lyser är de gröna nödutgångsskyltarna... annars hade det varit beckmörkt...precis just nu blir känslan påtaglig, precis just nu och här, precis som då och där, skulle krisen, kaoset kunna bryta ut...en omskakade tanke som får mig att rysa av obehag. Och vem skulle jag vara i ett sånt läge.

Men lyset tänds, jag hinner få en varm kopp kaffe, äta lite chips, värma händer under rinnande vatten, ett gemytligt sorl av röster tyder på att vi bara är här för nöjes skull och det har visat sig under första akten att det är fullt möjligt att spela teater i mörkret.

Efter pausen tar berättelsen om Andrejs längtan vid. Vi får slå följe med Andrej på hans resa från en ombonad och varm trygg tillvaro till en obegriplig, utsatt, kall och kontrollerad miljö. Andrej får förklarat för sig att mamma har gått bort, men ingen säger vart. Andrej lämnas till ett barnhem, ett stort hus fullt av barn som lägger sig, stiger upp och äter på kommando. Här finns märkbara brister på omsorg

och värme. Det ser mörkt ut.

Första natten gråter Andrej av saknad och längtan efter mamma. Vova som bott länge på barnhemmet tröstar. Vova minns ingen mamma och tror själv att hans mamma var en hund. Andrej och Vova blir vänner. En vänskap med handlingskraft, nyfikenhet och värme. Pojkarna rymmer för att leta efter Andrejs mamma, på vägen möter de en ibland skrämmande verklighet som de på barns vis försöker göra begriplig.

Under en bar himmel tonar bilden av pojkarna ut, en gång var också soldaternas barn, scenen ligger i mörker, ovanför glittrar stjärnorna ikapp, ljusglimtar i mörkret, som värmande ledljus på färden hem.

Två föreställningar i en. Manuset bygger på vittnesmål ur verkligheten, men ibland blir porträtten platta och når inte riktigt fram. Jag som kvinna har svårt att relatera med igenkänning. Programbladet ger en bra bakgrundsbild som tydliggör de historier som gestaltas. Trots att manuset och dialoger stundom haltar så är skådespeleriet skapligt.

Men en extra guldstjärna ger jag till **John Engberg** för scenografin och till Anders Rosenqvist och Magnus Larsson för den uppfinningsrika och överraskande ljus och ljuddesignen som ger föreställningen det där lilla extra. Tillsammans skapar de en bild och känsla av va föreställningen vill förmedla.

Varma kläder och skor utan klack rekommenderas för komforten skull. Känner man inte till **Barbro Lindgrens** bok, [Andrejs längtan](#) så rekommenderar jag att man ögnar igenom den!

Även SvT:s [Den brända jordens sång är](#) värd att se för att få en djupare förståelse inför föreställningen.

Det sammanfattande betyget blir 2 av 5.

Text: Jessica Rolfsdotter

Det är ju faktiskt inte mycket man vet om hur en civil människa har det i ett land där krig råder. Hur det är att leva i en lägenhet där strömmen kommer av och till, om den kommer. Du vet inte när och om du kan laga mat på din spis, om du alls får tag på någon mat. Att försöka leva normalt, jobba, sköta hem, skicka iväg hungriga barn till en eventuell skola, sova under flyglarm, utan mobilnät.

Släktingar, grannar som försvinner, ångesten över att man kanske aldrig ska få träffa sin make som är soldat. Den oerhörda ovissheten om allt.

Detta har det gjorts en teaterföreställning om, *Kvinnor och barn i mörkret*. Den hade premiär den 25 april, förväntansfulla gick vi dit.

Vid insläpp fick vi gå in i något som såg ut som en manege, fylld med sand. Vi blev i mörker ledda till träbänkar utan ryggstöd. Det tog en stund att fylla bänkarna eftersom publiken hämtades i omgångar av två vaktmästare. Till sist kunde föreställningen börja.

Ur mörkret trädde fram tre kvinnor med slitna kläder som pratade i desperation om att inte kunna laga mat, det vill säga koka ett ägg, på spisen för det fanns ingen elektricitet. Om en man som en av kvinnorna stött på i en hiss Mannen ville ha en liten flört, men det ville inte kvinnan, vilket hon högt och tydligt deklarerade under pjäsens gång. Om att det var kallt och inte gick att sova.

Ibland hördes flyglarm och människor sprang hit och dit i "manegen" på flykt från skjutningar och bomber. Jag satt som förstummad långt in i pjäsen, innan jag överhuvudtaget förstod vad den handlade om.

Man ska kunna ryckas med i en handling som är väl utförd av skådespelare utan att ha läst information om pjäsen innan tycker jag. Man ska efter en stund förstå och känna vad en aktör vill få fram. Tyvärr tycker jag inte att det var rätt

skådespelare till denna pjäs.

Krasst sett: om man tar bort allt som har med ett krig att göra så skulle man kunna tro att det handlade om en svensk i Sverige som struntade i att betala elräkningen och därmed fått elen avstängd. Svårigheterna, misären och den psykiska ohälsa som innebär att leva med elen avstängd i en lägenhet.

Även om jag hade läst broschyren om föreställningen innan skulle jag valt att gå hem i pausen, vilket jag nu gjorde. Tyvärr blir betyget 2 på en skala 1 till 10 av mig.

Text: Catharina Eriksson

Kvinnor och barn i mörkret

Orionteatern, Stockholm

Spelas t o m 6 juni 2025

Av Iryna Serebriakova, Masha Denisova, Barbro Lindgren

I regi av Lars Rudolfsson

Kvinnorna gestaltas av Lydia Flores Garcia, Malin From och Nina Irendotter.

Övriga på scen är: Martin Hasselgren, Niklas Lindgren och Rickard Ahlman.

